

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium 1
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Lelkészválasztás—lelkésznevelés.

Azt olvassuk a „Lelkészegyesület”-ben, hogy a zsinat legközelebbi ülészakán a lelkészválasztási törvényjavaslat kerül tárgyalás alá s hogy a javaslat mérsékelt reform kíván lenni.

Nekünk, kiknek nem áll módunkban a bizottság javaslatát ismerhetni, nem lehet véleményyt mondani arról sem, vajjon a reform „mérsékelt” volta helyeselhető-e. Mert amennyiben ez a mérséklet arra vonatkozik, hogy nem kívánja érinteni — mint ahogy arra gondoltak — az egyházközségek választási jogát, úgy azt a legnagyobb dicsérettel és helyesléssel fogadjuk. De ha a mérséklet abban is nyilvánul, hogy ezt a szabadságot egészen a most meglévő fejtelenségig megtartja s a felsőbb hatóságoknak a régebben meg volt irányítási kötelességét valamilyen formában helyre nem állítja: úgy a mérsékletet nem láthatjuk egyházunk javára valóknak.

Egyébiránt bármilyen legyen a lelkészválasztási törvény, a most előforduló sajnálatos botránkozások nem lesznek elkerülhetők, ha csak az *embereket* nem igyekszünk megváltoztatni. A választókat, az egyházközségi tagokat is nevelni kell, de mivel ezt a munkát meg a lelkészek vannak hivatva teljesíteni: a *lelkészek nevelésére* kell mindenek felett gondot fordítani. Tiszta, becsületes, Istennek tetsző választások akkor fognak lenni, ha nem lesznek a szennyes, becstelen, ördögi eszközökkel elért eredményt elfogadó jelöltek.

Annak, ki a megvitandó kérdéseket csak messzebről látja, mindenesetre nehéz a helyzete, mert nem látván az ügyeket közvetlen közletről, könnyen tévedhet. De viszont van egy nagy előnye: a távolság arányában nő a higgadtság és elfogulatlanság. Az elfogulatlanság birtokában legyen szabad tehát néhány — esetleg könnyen megcáfolható — észrevételt tennem.

Azt hiszem, nem kétséges, — e lapban is többször olvasható volt s a hivatalosan is hangoztatott reform kívánságok is bizonyítják, hogy lelkésznevelésünk egyáltalán nem felel meg a várakozásoknak. Sokan panaszzolják, hogy a lelkészjelöltek nem részesülnek eléggé tudományos képzésben. Mások, hogy a képzés egyáltalán elhanyagolja a gyakorlati szempontokat. Vannak, kik — szerintem nem ok nélkül — panaszzolják, hogy theologusaink nem ismerik eléggé a bibliát. Sőt vannak olyanok is, kik — és ezt az észrevételt nem szabad nevetségessé tenni — a kálvinista theologus társaságban járatlanságát teszik kritika tárgyává. Én azt hiszem, mindezeket a kifogásokat *egygyé* lehet foglalni, — abban a sajnós igazságban, hogy papnövéndékeink nem kapnak megfelelő nevelést a *kötelességteljesítésre*.

Értsük meg egymást. Nem azt állítom, hogy nincsenek kötelességeiket a legjobban megértő s a legjobban teljesítő papjaink az újabb nemzedékben is. Csak azt mondom, hogy amennyiben ilyenek, azt inkább jó hajlandóságuknak, mint helyes neveltetésüknek köszönhetik. Sőt azt sem állítom — ilyen félreértést sem szeretnék, — hogy hittudományi tanáraink nem volnának alkalmasok lelkészeink helyes nevelésének teljesítésére s őket kellene az életben tapasztalt sajnós hibákért felelőssé tenni. Én azt mondom: a *rendszer* a hibás és theologiai intézeteink berendezése nem olyan, hogy a lelkészjelöltek nevelése megnyugtató módon teljesíthessék.

A pápai akadémiát nem ismerem, de aligha lehet ott jobb a helyzet, mint máshol, mert ennek az intézetnek sincs különös vonzó ereje, holott a diákok azt beszélik — s köztük ez sem utolsó szempont —, mintha ott „könnyebb” volna a vizsga. Sárospatakról nemrégiben maguk a legilletékesebbek: az áthelyezést egy értelemmel sürgető tanárok adtak elriasztó képet s

nem is hiszem, hogy valaki a sárospataki diákok felébe emelje a többi theologiai intézet növendékeinek. Budapesten az internátus berendezése mintaszerű, de aligha képzelhető, hogy a főváros rettentő drágasága s a tanári fizetések szerény mértéke mellett a tanárok minden idejüket az ifjúság nevelésére fordíthassák (— pedig ez kellene! —) és azt is tudjuk, hogy ott kezdő növendékekkel segédlelkészi teendők rendszeres végeztetése napi renden van. Kolozsvárt is meg volna az ifjúság és a tanárok közti kívánatos együttélés, de a tanárok ott is kénytelenek nekik nem tetsző és nem való munkákat végezni s amellettenek az intézetnek különben is gyöngé anyagi állapotát a háborús viszonyok alighanem súlyos próbára teszik.

Debreczenben meg... hát Debreczenben akkor, amikor koronát véltünk tenni református hittudományi oktatásunkra, majdnem talán vesztítettünk. Vártuk a tudományos oktatás teljességét az egyetemtől s ehelyett azt látjuk, hogy egyes — a kis akadémiákön megfelelően művelt — tanszakok aránylagosan kevesebb figyelemben részesülnek. Vártunk magas, tudományos színvonalat minden vonatkozásban és határozott, komoly tudományos irányt s ehelyett látunk részint kicsinyes és szűklátókörű irányzatosságot, részint bizonyos mérvű tartózkodást. Vártuk az egyetemen gazdaggá tett elméjű ifjú szívének megtermékenyítését a lelkészképző intézettől s ehelyett kaptunk abban egy fiókegyetemet, melyen a tiszteletre méltó, buzgó és tudós tanárok nagy vigyázva rendezik el, hogy a valóságos egyetemei tanár urak elhatározása meg a konventi tanrend összevetése szerint miben legyenek ők e félév folyamán tudósok. Az internátustól is vártuk, hogy kellemes és családias nevelő színhely lesz s ahelyett látjuk minden gyarlóságával, de minden poézise nélkül, a régi cétus rendszert.

Gyökerestül kell itt segíteni uraim, Debreczenben és máshol egyaránt, mert tán sohasem volt úgy szükség jó papokra, mint a most következő időkben leszen s a mostani berendezés mellett csak a jámbor naivitás gondolhat arra, hogy jó papokat *nevelni* tudjunk. Curator.

Egyház

Tarlóztatás.

Előző cikkemből kimaradt ez a kis profécia: „lehetnek országgyűlési képviselők is a nők”; — első sorban is tehát köszönet ismeretlen jóakarómnak, ki a változott helyzetet — értem ez alatt a nők választójogának időközben történt ledorongolását — figyelembe véve, a fenti sort törölte, így legalább nem

mondhatja senki sem, hogy rossz próféta voltam. S ha valaki most már mégis azt mondaná, az előtt csak azzal menthetem magamat, hogy a teljesülést biztos terminushoz nem kötöttem, hanem ezt írtam: „mert *előbb*, vagy *utóbb* így lesz.” Így pedig a szöveg véleményem szerint még mindig megállja helyét.

Elöttem különben nem fontos az, hogy a nők választójogának leszavazásával a feminizmus egyelőre vereséget szenvedett, hanem az, hogy a női munkának egyházunk javára leendő felhasználásáról, ezek lehetőségeiről s azután az őket megillető egyházi értelemben vett jogkiterjesztésről gondoskodjunk.

Olvasgatom a nagy egyházak elszomorító helyzetéről szóló cikkeket s úgy látom, minél többen irnak erről, annál sötétebb lesz a kép, annál sötétebb színben áll előttünk az egyházi élet hanyatlása. Határozottan merem azonban állítani, hogy ez a sötét kép a nagy egyházaknak nem az igazi képe. A festő se tudna valódi képet alkotni az erdőről a sűrű fák között, hanem keresni kell neki a megfelelő világitást és távolságot. És ha egy monumentális épületet akarunk megsejmelni, nem megyünk egészen közel a falig vagy a küszöbig. A keserű tapasztalatok hatása alatt születtek a nagy egyházakról írt cikkek, ezért lett a kép oly sötét. Hiszen szinte megható, hogy a nagy egyházakban, sok helyen mennyire szeretik a hívek Isten házáat! Nem egyszer láttam köznapon olyan gyülekezetet egy-egy nagy templomunkban, amilyent kis egyházakban a lelkész csak ünnepen ha lát. És vannak nagy egyházak, ahol a presbiterium az egyházzól, iskolákról, lelkészekről, tanítókról úgy gondoskodik, hogy tevékenysége buzditó példa gyanánt áll a kisebb egyházak s ezek presbiteriumai előtt. Én nem írom alá sem nagy egyházainkat, sem általában református egyházainkat illetőleg, hogy a részekben, vagy az összeségben „egy önbizalmát vesztett, rezignált egyház vég elmulásának előjelei tűnnek fel.” Vannak igenis a gyülekezetekben meglevő élet és erő érvényesülését megbénító erők, irányzatok, melyek rombolják népünk vallásos érzületét és kormányzó testületeink mindenekre figyelmező, előrelátó, fáradhatatlan gondoskodásának szellemét; de a rombolás még nem végelmulás. A baj nem több, mint amit az írás szavaival fejezhetünk ki: „szembe fú a szél.” Nem több! De ahhoz éppen elég, hogy a leküzdését ne halogassuk. A „szél” által felkavart hullámok csapódása épen elég erős ahhoz, hogy megértsük az intést: Mindenki a helyén legyen! A jövőben nem engedheti meg magának a református egyház azt, hogy szemet hunyjon azok lelkiismeretlensége, vétke mulasztásai felett, akik hűtlenül töltik be azt a helyet, amit az egyházi életben elfoglaltak. Túrhetetlen, hogy egyházunk iránt ellenséges érzülettel viseltető, kormányzói székben ülők, törvényt, egyházi

felsőbbséget nem tisztelő presbiterek továbbra is kompromittálják az egyházat. Ezekről nem suttozni, nem panaszkodni kell, mert ez — enyhén szólva — gyengeség, hanem vagy a bizalmatlanság nyílt kifejezésével, vagy, ahol ez nem elég, a törvény megtorló intézkedésének határozott alkalmazásával kimozdítani őket arról a helyről, melyre méltatlannokká tették magukat. S aztán hü és értékes munkást minden helyre! Hü és értékes munkás van sok egyházunk férfiai között is, de véleményem szerint még több a nők között. Kiktől származtak a legszebb alapítványaink, kik részesítik legbuzgóbb támogatásban közintézményeinket, kik adják legszívesebben filléreiket új iskolákra, templomokra, kik látogatják kis és nagy egyházakban a legszorgalmasabban Isten házáat, kik szeretik a legbuzgóbb szeretettel református anyaszentegyházunkat?!! Ezekre a kérdésekre könnyű megfelelni. A nők viseltetnek a legnagyobb hűséggel, a legodaadóbb szeretettel egyházunk iránt. Miért zárjuk ki tehát őket az egyházépítő munkából? Vagy azt várjuk talán, míg a társadalomfelforgató és egyházellenes irányzatok itt is megelőznek majd bennünket? A hadiözvegyek, árvák, reménytelen hajadonok (ilyen is van pár millió) lelki gondozása s irányítása, miként tehetik életüket hasznossá és értékessé, — iskolai épületeink közegészségügyi szempontjából való átalakítása, — felszerelések pótlása, templomi berendezésünk puritán szépségének fokozatos emelése, a gyülekezeti szegény-ügy felkarolása, a gyülekezeti jótékonyosság céltudatos ápolása: mind alkalmas teret kínálnak, hol a nők tevékenységét áldásosan felhasználhatnánk. S kik készíthetnék elő a nőket erre a nemes munkára, kik vezethetnék rá erre a sok eredménnyel biztató tevékenységre? A diakonisszák. Ezért hangoztatom ismételten sürgetőleg: több diakonisszát! A nagy egyházakról megindult eszmecsere világosan szemünk elé állította azt a tényt, hogyha a nagy és kis egyházakban s általában az Úr szőlőjében több eredményt akarunk felmutatni, több munkásra van szükség. Készítsük azért a lelkeket, mert a szőlő ura mihamarabb szólítani fogja a munkásokat s milyen öröme lesz, ha „hivalkodók” helyett buzgó és készséges munkásokat talál.

Németh Vince.

Iskola

Felvételi vizsga.

Sófalvynak lapunk f. évi 32. számában, a fenti címen közzétett érdekes kis cikkével, a végső következtetést illetőleg egyet nem érthetünk.

Panaszai jogosultak ugyan, de a felvételi vizsgálat tartásához, pusztán a fölvételt értve, jogunk nincs.

Az 1883. évi XXX. t.-c. 10. §-a szerint ugyanis: „Mind a gimnázium, mind a reáliskola első osztályába csak oly növendékek vétetnek fel, kik életük 9-ik évét már betöltötték... és vagy arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát *jó sikerrel* végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mértékű képzettséggel bírnak.” (L. erre vonatkozólag saját rendtartásunk 121. §-át is!)

Tehát az illetők, ha bizonyítványuk megvan, vissza nem utasíthatók, legfeljebb a *jó sikerrel* kifejezés szószerint vételével lehet némileg gátat vetni a nem kívánatos elem beözönlésének.

Régentén, 1806-ban az álmósi Ratio Institutionis úgy igyekezett e bajon segíteni, hogy a négy osztályú elemi iskola III. és IV. osztályát két ágazatra osztotta (bifurkálta); az egyik azon növendékek számára szólt, akik a gimnáziumba lépni nem akartak, a másik azokéra, akik latin iskolákba készülnek.

Ma sem volna talán kivihetetlen, hogy a leendő középiskolai tanulóknak behatóbban tanítanak a nyelvtant, számtant és földrajzot.

Ám másfelől igaz, hogy felvételi vizsgálatot a debreczeni református főgimnáziumban is tartottak hosszabb időn át (utoljára körülbelül 10 éve) a *jó-tételeményért folyamodókkal*. Azonban e vizsgálatok gyakorlati értéke arról győzte meg a tanári kart, hogy az egész legalább is felesleges munka.

El lehetünk készülve, hogy míg a minősítési törvény meg nem változik, míg levezető csatornákul új, gyakorlati pályákra nevelő szakiskolák bőséges számban nem létesülnek, a tehetségesekkel mindig versenyre fognak kelni a tehetségtelenek egy-egy gimnáziumi, vagy reáliskolai ülőhelyért.

Egyelőre nyugodjunk meg abban, hogy a felvételi vizsgálat tartása (pusztán csak a felvételt tekintve) egyfelől nem jogosult, mert ellentétben áll az 1883. év XXX. t.-c. 10. §-ával, másfelől nem kívánatos, mert gyakorlati értéke — hacsak a vizsgálati díjat (40—60 koronát) annak nem vesszük — nincsen.

—a.

Közélet

Szakadozik a kopott palást.

Néhai Uray Imre beregi gondnok a kongrua folyósítása alkalmával éppen ebben a mi lapunkban írott cikkében a következőleg sóhajtott fel: „*Most már lesznek kövér pásztorok és sovány nyájak.*”

Nem akarom a viláért sem megsérteni emlékét azzal, ha azt mondom: Rossz prófétának bizonyult! Mert a háború negyedik évében immár láthatjuk, hogy a pásztorok nemcsak soványak, de rongyosak is.

Itthon maradt híveink közül azok, kik földmívelők, kereskedők s bőriparral foglalkozók valának, szerencsésen meggazdagodtak. Legyen ezért is az Úré a dicsőség!

De ha a református lelkészi kart nézzük, bizony nagyon szórványosan találunk közöttünk egyetleneket, akit a négyéves háború az anyagiakban előbb vitt.

Ha tévedek, szívesen visszavonom állításomat. Én a saját környezetemből indulok ki. Vidékünkön hat lelkészi állás van. Itt munkálkodó kartársaim mind érzik az idők nehézségeit. Egyik keseregve fogyasztgatja a háború előtti készleteit, másik örökségét, harmadikat a szülők segítik, negyediket a társadalom istápolja stb. Aki pedig minden készlet és örökség nélkül jutott bele ebbe a nagy világegésbe, az sir, jajgat, kesereg. A gyermekeket neveltetni kell, ruházatukról gondoskodni. A százas pedig ma már mi felénk nem is pénz.

Magunk eddig még csak el voltunk valahogy háború előtti s annak elején vett ruháinkban, most azonban már hivatalos öltözetünk is szakadozik s lerongyolódik vállainkról a kopott palást, lábainkról a foltos cipő.

Fapapucsban s megfelelő öltözet nélkül bizony még majd az Isten házába sem mehetünk. Társadalmi tevékenységünket már is nagyban gátolja a szabad mozgást akadályozó ruhátlanság.

Az a ruha-segély, melyet buzgó vezetőink fáradozása folytán kaptunk, melyet van olyan ember, aki már közülünk is hánytorgat, nagy szükségünkben csak csepp a tengerben.

A közelebb érkező szövetből pedig úgy látszik nagyon keveseknek jutott.

Ilyen körülmények között nem lehet tehát csodálkozni, ha midőn már az egy éves törvény értelmében való kiutalása a családi pótléknak még mindig késik, — az elkeseredés mutatkozik sorainkban.

Hiába! A református lelkészek is emberek. Az Úr szolgálói sem tudnak ma már megélni erdei mézen és sáskán. A teveször csuha pedig luxus!

Ne mondjuk azt azért, ha ezek a szegény lelkészek kimerültségről s munkájuk eredménytelenségéről panaszkodnak, hogy a *hivatalosak vonakodnak*, mert csak némely mag esik a jó földbe és sokan vannak a hivatalosak s kevesen a választottak.

Nem vonakodnak, hanem rongyoskodnak és töpregenek a maguk baján, családi veszteségeiken, gyülekezetük pusztuló ifjúságán s ami kevés munkakedvük meg megvan, azt elfoglalja az árvák és özvegyek szomorú sorsán való enyhítés gondja.

Vannak olyan gyülekezeteink, hol a tagok hivatalnokokból s iparosokból állanak. Ezeknek nagyobb részén még az egyházi adót sem lehet most behajtani.

Olyan építési vállalkozónak a felesége, ki a bé-

kében évi 10—20 ezer koronát keresett, most 50 korona hadi segélyen teng. Ezekkel szemben pastoralis imprudentia volna a szüntelen való adakozásra serkentés.

Minden ember maga érzi a maga keresztlének a súlyát. Ne rójuk meg azokat a szegény lelkészeket vonakodással s tehetetlenséggel, akik saját nyomorult állapotukban maguk is vigasztalásra, bátorításra, buzdításra szorulnak. Ne legyenek a mi barátaink olyanok, mint a Jóbéi.

Ha nekünk mindig csak a mi hibáinkat, tehetetlenségünket s méltatlanságunkat hangoztatják, végre csakugyan bele éljük magunkat, hogy haszontalan szolgálak vagyunk. Ez az elkedvetlenedés pedig erősen megrongálja a nyugdíj-intézetet, elnéptelenníti a lelkészi pályát, mert az elkeseredett apák magukévá teszik emez ismert mondást: „Fiam, csak pap ne légy!”

Nem olvasom a bírák, ügyvédek, kereskedők lapjában, hogy az egy szakon levők egymás tevékenységét lekicsinyelnék, sőt inkább a nyomorúság hova-tovább összebb hozza őket. Csak mi kicsinyeljük le egymás nem is ismert *intenzív* munkálkodását.

Ne tépjük fel mélyre a sajtó sebeket, mert lázas izgatottságában megszakad a szív.

Ha pedig a só megizetlenül, mivel sózatik meg!

Bottyán Pál,
református lelkész.

Különfélék

A tanév megnyitása. Lapunk mai számának Hivatalos Értesítője közli a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a tanév megnyitására vonatkozó rendeletét, amely szerint az 1818/19. tanév a rendes időben, szeptember 1-én veszi kezdetét. A debreczeni református főgimnáziumban és a debreczeni református tanítóképző intézetben főtiszteletű püspök ur intézkedése alapján a konviktusi ellátás nehézségeire való tekintettel a beírás a miniszteri intézkedéstől eltérőleg szeptember 9-én kezdődik és az évnnyitó istentisztelet szept. 16-án lesz.

Az osztrák gyermekek a révi cseppkőbarlangban. A Sebes-Körös völgyében mintegy 40 osztrák gyermek nyaral a csehországi Teplitz fürdő vidékéről. Ezek a gyermekek f. hó 16-án d. u. vezetőikkel meglátogatták a révi cseppkőbarlangot, amelynek bejárata előtt Dr. Veress István debreczeni tanítóképző-intézeti igazgató, aki maga is részt vett a barlang felfedezésében — magyarázta a gyermekeknek a barlang felfedezésének történetét és annak beosztását. A gyermekeket maga az igazgató kalauzolta a barlangban és mutogatta meg annak szépségeit. A magyarázatért és kalauzolásért egyik vezető, majd egy osztrák polgárista tanuló mondott köszönetet. A barlang vendéglőse ingyen vendéglelte meg a gyermekeket. Mindez példa arra, hogy mi milyen szeretettel fogadjuk az idegen gyermekeket is.

A debreczeni református tanítóképző-intézetben a pót- és javító vizsgák szeptember hó 9. és 10., a beiratkozások a II—IV. osztályban szept. 9—14., az I. osztályban szept. 11—14. napjain tartatnak meg. Az igazgatóság a tápinézetbe és a bentlakásba való felvételtől értesítette a növendékeket. Az I. osztályba lépő növendékek zenei hallásának megvizsgálása, valamint orvosi vizsgálata szintén szept. 11—14. napjain lesz, mindennap d. e. 8—11-ig a zeneteremben. Debreczen, 1918 aug. 20. Dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató.

A református tábortanítóképzés szolgálatuk ön-feláldozó és kötelességű ellátásának kitüntetése szempontjából, ezentúl, az eddig tapasztalt méltánylásnál nagyobb mérvű elismerésben fognak részesülni.

„**Felhívás.**“ A bihari református egyházmegye kötelékébe tartozó lelkészövegyeket felhívom, hogy amennyiben a néhai özv. Baross Gáborné alapítványa kamatainak elnyeréséért folyamodni akarnak, kérvényüket ezen évi szept. hó 10. napjáig az esperesi hivatalhoz Nagyváradon eljuttatni szíveskedjenek. A kérvényhez bizonyítványt kell csatolni arról, hogy van-e magán vagyoni, s mely helyről milyen összegű segílyt élveznek, hány éves és anyai ellátást igénylő gyermekök van-e? Ez a bizonyítvány lakóhelyük lelkészének aláírásával és pecsétjével látható el.

PÁLYAZAT.

A kemecsei református egyház 3 tanerős iskolájában eltávozás folytán megüresedett rendes orgonista-tanítói állásra pályázat hirdettetik.

I. Díjlevél szerinti javadalom: 1. Egyezernyvenkettő korona 40 fillér, az egyház pénztárából havonként előre fizetett részletekben. 2. Törvényes állami fizeteskiegészítés. 3. Tíz m.-mázsa puha tűzifa, természetben vagy folyó árban kiszolgáltatva. 4. Ismétlő iskolai fiúk oktatásáért Kemecse község pénztárából 60 korona. 5. Lakás kerttel, mellékhelyiségekkel.

II. Kötelességek: 1. A presbiterium által reábizandó osztályok vezetése, a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint. Jelenben a III—IV. vegyes osztály van számára kijelölve. 2. Istentiszteletek alkalmával orgonázás — minden napon; a nyugdíjba készülő kántortanító utódjának megválasztásáig. 3. Ifjúsági egyesület, dalárda vezetése. 4. Ismétlősök oktatása. 5. Irodai segédkezés. Eltávozó orgonista-tanítónk, személyéhez kötötten kettőszáz korona fizetést élvezett az orgonázásért. Ez összeghez utódjának is igénye lesz.

Pályázhatnak elsősorban okleveles férfitanítók; azok hiányában nőtanítók, valamint végzett képezésűek is.

Nem okleveles egyén csak helyettesül alkalmazható; ez esetben a javadalmi tételek 2. pontja elesik.

A próbaorgonázás ideje levélben lesz tudatva.

A családi állapotot, férfiaknál a katonasághoz való viszonyt feltüntető pályázati kérvények, a szükséges okmányokkal felszerelve 1918 augusztus 31. estig küldendők be a református lelkész hivatal címére.

Az állás választás után azonnal elfoglalandó.

Kemecse, (Szabolcs vm., vasúti állomás, posta, távirtda, telefon helyben) 1918 augusztus 18.

Református presbiterium.

Pályázat.

A nagylónyai református egyház orgonista kántortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 3 szobás modern lakás mellékhelyiségekkel és nagy kerttel, 21 kat. hold elsőosztályú szántóföld. Készpénz az egyház pénztárából havonként előre fizetendő részletekben 502 korona 80 fillér. Tandíj kárpótlás az államtól 219 kor. és stóla.

Kötelesség: az I—VI. vegyes osztályok és ismétlősök tanítása, a kántori teendők végzése és lelkész akadályoztatása esetén lelkész helyettesítése. Tanító a presbiteriumnak is jegyzője.

Pályázati kérvények augusztus 31-ig Református lelkész hivatal Nagylónya (Bereg m.) címre küldendők.

Az állás szeptember 15-én elfoglalandó.

Nagylónya, 1918 augusztus 6-án.

Szűtor Jenő,
iskolaszéki elnök.

2—2

PÁLYAZAT:

A szeghalmi református egyháztanács pályázatot hirdet egy tanítói állásra. Javadalma: lakás természetben (három szoba, mellékhelyiségek, házikert), készpénz az egyház pénztárából 1100 K, fizeteskiegészítés az állampénztárból az 1913. évi XVI. t.-c. szerint. Kötelessége: a presbiterium által kijelölt osztályt vagy osztályokat tanítani, úrvacsoraosztás alkalmával felváltva az úrasztalánál segédkezni, a kántortanítói akadályoztatása vagy betegsége idején egyfolytában 4 hétig díjtalanul helyettesíteni.

Épen ezért a pályázóknak teljes orgonázási képességgel s megfelelő éneklési készséggel kell rendelkezni s az állás csak férfitanítóval tölthető be.

A pályázati kérvények, oklevél, szolgálati bizonyítvány, melyben az orgonázásban való teljes jártasság, valamint a katonai szolgálati viszony igazolása is feltüntetendő, — szeptember hó 6-ig a református lelkész hivatal címére küldendők.

Az állás azonnal elfoglalandó.

Szeghalom, 1918 aug. 19.

Papp Lajos,
református lelkész.

407—1918.

Pályázat református tanítónőképzőintézeti tanítónői állásra.

A nagyváradai református tanítónőképzőintézetnél lemondás folytán megüresedett segédtanítónői állásra pályázhatnak református vallású hajadon tanítónők, akiknek a pedagógia és a német nyelv tanítására tanítónőképzőintézeti, vagy középiskolai tanári képesítésük van. Ilyenek nem léteben pályázhatnak a német nyelv tanítására képesített polgári iskolai tanítónők. Torna tanításra is képesítettek előnyben részesülnek.

Kötelessége szaktárgyait heti 20 órában tanítani s a rendtartásban megszabott minden tanári teendőt teljesíteni: amennyiben a köztartás vezetését elvállalja, heti 4 órai kedvezményben részesül.

Javadalma a fenntartótestület pénztárából évi 1000 K és a megfelelő (évi 1000 K) állami fizetéskiegészítés, továbbá öt ízben 200—200 K ötödéves korptlék. A törvényes háborús segélyt a v. k. miniszter úr folyósítja. Lakást és teljes ellátást az intézet internátusában kap, minek ellenében köteles az internátusi rendtartásban megszabott teendőket teljesíteni.

Az oklevéllel, anyakönyvi kivonattal, hatósági orvosi bizonyítvánnyal, működési bizonyítvánnyal felszerelt kérvények az intézet igazgatóságához szept. 8-ig beküldendők.

A megválasztott tanerő az Országos Tanári Nyugdíjintézet kötelezett tagja. Az állás azonnal elfogalandó.

Nagyvárad, 1918 aug. 20.

Nagy Vilmos s. k.,
igazgató.

Sulyok István s. k.
ig. tanácsi elnök.

1—2

PÁLYÁZAT.

A berettyóújfalui államilag segélyezett polgári leányiskola egy, esetleg két segédtanerőt keres. Pályázhatnak magyar-német-történelem szakcsoportra képesített protestáns vallású okleveles tanítónők. Más szakcsoportból képesített, de német nyelv és ének tanítására vállalkozók is alkalmazhatók. Ének tanítására vállalkozók általában előnyben részesülnek. Javadalom: évi 1400 K és 320 K lakbér. Háborús segélyek folyósíthatnak. Körülmények előre nem látható változása folytán esetleg egy rendes tanítónői állás is be lesz töltve, ugyancsak fenti szakcsoportból. Ennek javadalma 2000 K és 360 K lakbér a háborús segélyeken kívül. Pályázati határidő 1918 aug. 30. Pályázati kérvények felszerelve, az Igazgatótanácsnak címezve, vények felszerelve, az Igazgató tanácsnak címezve, Dr. Hajdu Gyula református lelkész, ig.-tan. elnök-höz Berettyóújfaluba küldendők. Berettyóújfaluba, Nagyvárad mellett a budapest—brassói fővonalon fekszik.

Megjelentek !!**Wolhyniában.**

Irta **Göde Lajos**, szekszárdi ref. lelkész.
Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek.

Irta **Jánosi Zoltán**.

Ára kötve 10 korona.

Imádságok.

Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre. — Irta:

F. VARGA LAJOS.

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona.

Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában
DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők útbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összforgalma 80.000.000 korona volt. ♦♦

Földművelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

6135—1918. szám.

KÖRLEVÉL

valamennyi kebelbeli középfokú tanintézet
Tekintetes Igazgatóságához.

Tudomás és a további eljárás végett a következő 1918—19. tanévnek megkezdésére vonatkozó miniszteri rendeletet az alábbiakban közlöm.

Tisztelettel

Debreczen, 1918 aug. 17-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

8825—1918. eln. szám.

Tudomás és további eljárás végett értesítem Címet, hogy az összes középfokú tanintézetekben (gimnázium, reáliskola, leányközépiskola, felsőkereskedelmi iskola, női kereskedelmi szaktanfolyam, polgári iskola, tanító- és tanítónőképzőintézetek) az 1918—1919. tanév is a rendes időben, 1918. évi szeptember 1-én veszi kezdetét.

Felhívom azért Címet, gondoskodják, hogy a tanév pontos megkezdésének a Cím hatósága alá tartozó tanintézetekben semmiféle akadály ne legyen.

A tanévnek 1918 szeptember 1-én való megkezdésére vonatkozó intézkedés teljes egészében érintetlenül hagyja a folyó évi május hó 23-án 5735. eln. és folyó évi június hó 6-án 95,830. szám alatt kelt rendeletekben foglalt intézkedéseket. Amennyiben tehát a most idézett két rendeletből kifolyólag egyes tanerők szeptember hó folyamán vagy szeptember hó egyik részében a tanítástól egészen vagy részben elvonatnának, abban az esetben az intézeti igazgató a saját hatáskörében gondoskodják azoknak helyettesítéséről, esetleg a szükséghez képest tegyen Címhez a további intézkedések végett jelentést.

Egyben értesítem Címet, hogy a férfi tanintézetek igazgatóit ez évben is felhatalmazhatja Cím, hogy azon tanulókat, akik szüleik kisgazdaságában a szükséges munkaerők hiányát pótolhatják, az őszi és tavaszi munkálatoknál az arra szükséges időben, de legfeljebb három-három heti időre szabadságolják, az ilyen tanulók azonban községi előjárásági bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy otthonukban tényleg mezei munkálatokkal foglalkoztak.

Budapest, 1918. évi július hó 30.

Zichy.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

5977—1918. szám.

KÖRLEVÉL

az államsegélyt élvező kebelbeli polgári-iskolák
Tekintetes Igazgatóságainak.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr f. évi július hó 16-án 125,188. sz. intézvénye alapján felhívom, hogy amennyiben a vezetése alatti tanerők közül bármely oknál fogva valaki szabadságoltatnék, a szabadság kezdetét és végét, a szabadságolás okát és a helyettesítés módját hozzám haladéktalanul bejelenteni méltóztassék.

A fizetéskiegészítéses tanerők szabadságának nyilvántartására azért van szükség, mert előfordult, hogy ilyen tanerő egy éven túl terjedő szabadságot nyert, ami az államkincstárnak indokolatlan megterhelését okozta.

Tisztelettel vagyok

Debreczen, 1918 augusztus hó 12-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

5966—1918. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli főgimnáziumok és tanítóképző intézetek
Tekintetes Igazgatóságaihoz.

A főtiszteletű és mélt. Konventi Elnökség f. év augusztus 2-án 3065. sz. intézvénye alapján a VKM. 95,786—1918. sz. a. kelt iratát a hadbavonult tanulók vizsgálati tárgyában szíves tudomás s a böles vezetése alatti tanári karokkal való közlés végett az alábbiakban közlöm.

Tisztelettel

Debreczen, 1918 augusztus hó 13-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Másolat.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter. 95,786—1918. V. szám. A református egyetemes konvent Méltóságos Elnökségének, Budapest. F. é. 2107. sz. a. a katonatanulók vizsgálatait rendkívül megkönnyítő miniszteri rendelkezések tárgyában tett nagybecsű előterjesztésére van szerencsém a Méltóságos Elnökséget tisztelettel értesíteni a következők-

ről: Az iskola padjaiból tanulmányaik megszakításával harctérre kerülő tanulók ügye a nehéz problémák egyike, mert a szülők természetesen arra törekszenek, hogy gyermekeik tanulmányaiknak is eleget tegyenek s e törekvés elől elzárkózni nem lehet, emellett a nemzeti és kulturális szempontokra is figyelemmel kell lenni, de mindenek felett a hadiérdek a döntő. A nemzeti és kulturális érdekek megóvását akarják előmozdítani a tervezett előkészítő tanfolyamok, amelyek időtartamának meghosszabbítása, ha a katonai érdekek megengedik, tervbe van véve. Az előkészítő tanfolyamok módját nyújtják a tanulónak arra, hogy a tanulmányi anyagot áttekintse, szakavatott vezetés mellett a leglényegesebbet megtanulja, amit tanfolyam nélkül a tanuló a rendelkezésére álló szabadság mellett sokkal kisebb mértékben, a legtöbb esetben egyáltalán nem volna képes megtenni. Természetesen nagy és gondos munkát, sok jóindulatot kíván ez a tanárságtól, de ugyanakkor a nemzeti és kulturális érdekek szempontjából arra is kell figyelnie, hogy a tanulók kifejtik-e a kellő szorgalmat, nem akarják-e megfelelő munka és fáradság nélkül a nyújtott kedvezményeket felhasználni. Bizton hiszem s a hozzám érkezett jelentések e hitemben megerősítenek, hogy a magyar tanárság a nemzeti és kulturális érdekek megóvásában minden erejükkel közreműködnek. Budapest, 1918. évi július hó 5-én. A miniszter helyett: Neményi s. k. államtitkár.

A másolat hitelül:

Budapest, 1918 augusztus 2.

Tóth Dezső,

konventi másodtitkár.

5978—1918. szám.

KÖRLEVÉL

valamennyi kebelbeli polgári-, felső-leány-, tanító- és tanítónőképző intézetek Tek. Igazgatóságaihoz.

A tanulóifjúságnak rajzeszközökkel való ellátása tárgyában a vallás- és közoktatásügyi miniszternek 128.152—VI. sz. a. rendeletét tudomás és mihez tartás végett az alábbiakban közlöm.

Atyafiságos szeretettel

Debreczen, 1918 augusztus hó 13-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

138.152—1918 VI. a. szám.

A nagyfokú rajzeszköz (cirkalom) és törlogummi hiányra való tekintettel a tanuló ifjúság rajzeszköz és törlogummi szükségletét az orsz. paedago-

giai könyvtár és tanszermúzeum útján közvetlenül a magyarországi gyárakból kívánom beszerezni s a tanulóifjúságnak a beszerzési áron rendelkezésükre bocsátani.

Ezen célból felhívom az Igazgatóságot, hogy a jelen rendelet kézhezvételétől számított 8 napon belül tájékoztatás céljából juttassa tudomására *közvetlenül* az Országos Paedagogiai Könyvtár és Tanszermúzeum Elnökségének (Budapest, VI., Andrassy-út 69. sz.), hogy a vezetése alatt álló iskola növendékeinek az 1918—19. tanévben körülbelül mennyi volna a rajzeszköz (cirkalom), törlogummi szükséglete, hogy ezen adatok alapján a szükségcs mennyiség mielőbbi beszerzése iránt az intézkedést idejekorán még oly időben tehessem meg, hogy azok már az 1918—19. tanév elején az iskola részére a tanulóifjúság között a beszerzési áron való szétosztás végett megküldhetők lehessenek. A fenti határidő letelte után beérkező jelentések csak akkor lesznek figyelembevehetők, ha az idejében beérkezett jelentések alapján történt szétosztás után még felesleges mennyiség fog rendelkezésre állani.

Budapest, 1918, július hó 20.

A miniszter rendeletéből:

(Olvashatatlan aláírás.)
miniszteri tanácsos.

PÁLYÁZAT.

Segédlelkészt keresek Nagyikindára. Aki hajlomot és kedvet érez magában, hogy egy missziói gyülekezet munkáival megismerkedjék, hogy ezekben a teendőkben tapasztalatait gyarapítsa, — jelentkezék azonnal Fekete Gyula lelkésznél, aki 1800 K évi javadalmat, továbbá reggelit és ebédet, lakást, fűtést és villanyvilágítással biztosít a segédlelkésznek, de mellékjövedelem is biztosan szerezhető. Állás szept. hó elején elfoglalandó.

Fekete Gyula.

PÁLYÁZAT.

A szentendre református polgári fiúiskolai internátusba délutáni elfoglaltság mellett egy internátusi nevelő kerestetik. Javadalma teljes ellátás és havi 40 K. Szorgalmas, ügybuzgó egyén szép mellékjövedelemre is számíthat. Oly református vallású főiskolai hallgatóknak, kik tanulmányaikat Budapestben folytatják, igen megfelelő állás, mert a délelőtti előadásokat a minden órában közlekedő vilamosokkal háborítatlanul látogathatják.

Szentendrén, 1918 aug. 6.

Szombathy Béla,
polg. isk. igazgató.

AJÁNLKOZÁS.

Segédlelkész október 1-től állást keres. Cím e lap szerkesztőségénél megtudható.